

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet Vår ref: 2013/267
Vår dato: 22.5.2013

Deres ref:
Deres dato:

Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Høringsuttalelse - Endring i forskrift til introduksjonsloven

Vi viser til brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet 1. mars 2013 der Vox blir bedt om å uttale seg om forslag til endring i ovennevnte forskrift.

Til pkt. 1.3.2 Generelle regler

Det foreslås at deltaker kan gå opp til prøve på nytt, for eksempel hvis de ønsker å forbedre resultatet sitt. Her bør det klargjøres at det også er mulig å gå opp til prøve i de enkelte delferdighetene lese, lytte og skrive.

Til pkt. 1.3.6 Oppmelding og kontinuasjon

I introduksjonsloven slås det fast at deltakere i norskopplæringen skal ha en individuell plan. I den individuelle planen, som deltakeren og opplæringscenteret skal utarbeide i fellesskap, skal det nedfelles blant annet mål for opplæringen. I læreplanen er det foreslått veiledende sluttmaal for deltakere på de ulike sporene.

Når tidspunkt for oppmelding til prøve skal avgjøres, er det viktig at man tar utgangspunkt i målene som er nedfelt i den individuelle planen og de veiledende målene i læreplanen. Etter dagens ordning angis sluttmalet for opplæringen som Norskprøve 2 eller Norskprøve 3. Den nye prøven gir andre muligheter til å få en dokumentasjon av delferdigheter i norsk. Derfor må sluttmålene i den individuelle

Postadresse

Postboks 236 Sentrum
0103 Oslo
Telefon 23 38 13 00
Telefaks 23 38 13 01

Besøksadresse

Karl Johans gate 7
0154 Oslo

www.vox.no

postmottak@vox.no

Org.nr: 974 788 985

Kontonr: 8276 01 00389

Saksbehandler

Ingun Westlund

planen angis for hver av delferdighetene, det vil si lese, lytte, skriftlig produksjon og muntlig produksjon.

Vox mener videre at det ikke bør være et krav å måtte melde seg opp til *både* skriftlig og muntlig prøve første gang en prøve avlegges. Vox mener imidlertid at ved første gangs prøve må kandidaten avlegge hele den skriftlige prøven.

I dag melder deltakerne seg opp til de to prøvene (skriftlig og muntlig) separat. Denne ordningen er derfor godt kjent.

Departementet foreslår å videreføre ordningen med krav om bestått A2-nivå skriftlig som dokumentasjon for innvilgelse av fritak fra plikt til opplæring, og som dokumentasjon på språkferdigheter i forbindelse med søknad om statsborgerskap. Kandidater som avlegger prøven for å kunne søke om fritak eller statsborgerskap har bare behov for dokumentasjon av skriftlige ferdigheter. Vox mener derfor det er urimelig å kreve at disse må melde seg opp til både muntlig og skriftlig prøve første gang.

Til pkt. 1.3.7 Gjennomføring av prøver

Vox støtter departementets forslag om at både norsk- og samfunnskunnskapsprøvene skal kunne avlegges lokalt i kommunene. Samtidig ser Vox at det kan bli både administrative og økonomiske utfordringer for kommunene å avvikle prøver for det økende antallet privatister, og vil komme tilbake til dette i et eget notat til departementet.

Departementet foreslår at prøven i norsk skal kunne avlegges tre ganger per år. Vox støtter dette, men foreslår at det forskriftsfestes at i 2014 og 2015 vil prøven bli avholdt to ganger per år. Begrunnelsen for dette er at det tar tid å utvikle en tilstrekkelig stor oppgavebank til å kunne avvikle prøven tre ganger per år.

Departementet foreslår at tidsrammen for gjennomføring av prøvene reguleres i forskriften, og begrunner det med at rammene skal være like og kjente for alle kandidater. Vox er av den oppfatning at det er u hensiktsmessig å regulere gjennomføringen på et så detaljert nivå. Prøvene er per dato under utvikling, og det for tidlig å fastslå hvilken tidsramme som er rimelig. Det kan også oppstå behov for å endre elementer i og formater ved prøvene, noe som kan påvirke tidsbruken. Vox foreslår derfor at denne typen praktiske detaljer blir beskrevet i rundskriv. Etter vår mening vil dette ikke gå ut over vilkåret om like og kjente rammer for prøveavviklingen.

Departementet anfører at prøven i samfunnskunnskap i noen tilfeller skal kunne avlegges muntlig for personer som ikke får prøven på et språk de forstår. I slike tilfeller skal kommunen etterstrebe å finne eksaminator og sensor som snakker språket opplæringen er gitt på, eller benytte tolk. I begge tilfeller vil

tolken/eksaminatoren ha behov for å se gjennom oppgavene i norsk versjon (eller annet språk tolken/eksaminatoren behersker) på forhånd, for på den måten sikre at oversettelsen blir så god som mulig. For å sikre prøvens konfidensialitet bør ikke tolken/eksaminatoren i slike tilfeller kunne ta prøven med seg ut av prøvelokalet. Vi foreslår derfor at det fastsettes i forskriften at tolken/eksaminatoren får tilgang til prøven en time før prøven starter, og at kommunen er ansvarlig for at prøven i slike tilfeller ikke kommer på avveie.

Til pkt. 1.3.8 Hjelpemidler

I § 24 foreslår departementet at det ikke skal være adgang til å bruke hjelpemidler i gjennomføring av prøvene. Dette begrunnes med at prøvene skal være en test av kandidatens kompetanse, og at adgang til å bruke hjelpemidler, som for eksempel ordbok, vil kunne gi et galt bilde av hvilken kompetanse kandidaten har oppnådd gjennom opplæringen. Forslaget begrunnes også med utfordringer knyttet til kontroll av hjelpemidlene, og at adgang til å bruke ordbok gjør vurdering av kandidatens kompetanse mer komplisert.

Med utgangspunkt i den utformingen prøvene har i dag, støtter Vox departementets vurdering av at det ikke bør være adgang til bruk av hjelpemidler ved prøven i norsk. Begrunnelsen er både knyttet til utfordringer med kontroll av ordbøker ved teststedene og til vurdering av prøvene. Ordbok (norsk – norsk) vil først og fremst være et aktuelt hjelpemiddel ved delprøvene i leseforståelse og skriftlig produksjon. Når det gjelder prøven i leseforståelse, vil det være en utfordring å utforme prøven og vurderingskriteriene slik at det er kandidatens faktiske forståelse som måles. En besvarelse der kandidaten har brukt ordbok, vil i tillegg til å måle de aktuelle ferdighetene også måle kandidatens kompetanse i å bruke ordbok. Erfaring tilsier at en slik ordning lett kan favorisere kandidater med god utdanningsbakgrunn. Kandidater med mindre utdanningsbakgrunn vil på den andre siden ofte tape på en slik ordning fordi de bruker uforholdsmessig mye tid på å finne fram til riktig ord, tolke hva som er riktig form osv.

Vox vil derfor, med utgangspunkt i de prøvene som nå utvikles, anbefale at bruk av hjelpemidler ikke tillates. En eventuell framtidig ordning med bruk av hjelpemidler (ordbok) vil kreve at slike problemstillinger utredes og vurderes grundig, og bør etter Vox' oppfatning heller omtales i et eget rundskriv. Dette er en praksis Utdanningsdirektoratet følger. Ved sentralt gitt eksamen er det Utdanningsdirektoratet som fastsetter hvilke hjelpemidler som er tillatt brukt, mens det i forskrift til opplæringsloven er fastslått en overordnet bestemmelse som sier at tillatte hjelpemidler skal være formålstjenlige, relevante og ikke svekke grunnlaget for å vurdere elevens egen kompetanse. Departementet bør vurdere om dette kan være aktuelt også for forskriften som nå er på høring.

Til pkt. 1.3.9 Tilrettelegging

Departementet foreslår at behovet for særskilt tilrettelegging skal være dokumentert med uttalelse fra lege eller psykolog. Vox mener at uttalelser fra andre sakkyndige, som for eksempel PP-tjenesten eller logoped bør kunne dokumentere behov for særskilt tilrettelegging av prøver.

Til pkt. 1.3.10.1 Sensur

Departementet sier at dagens system i tilknytning til prøve i muntlige ferdigheter skal opprettholdes. Det bør presiseres (på samme måte som for muntlig prøve i samfunnskunnskap) at det bør benyttes ekstern sensor.

Til pkt. 1.3.10.2 Vurdering av språklige ferdigheter

Vox støtter innføringen av ny vurderingsskala. Prøven som nå utvikles vil gi mer presis informasjon om kandidatens nivå på de ulike ferdighetene skrive, lese, lytte og muntlig, i motsetning til dagens prøver som måler på bestemt angitte nivåer (A2 og B1) i alle ferdigheter. Det er derfor rimelig at kandidatene får en tilbakemelding som reflekterer at de kan være på ulike nivåer i de ulike ferdighetene.

Vox ser at det kan være utfordrende å informere om hva de ulike nivåbetegnelsene innebærer av språkferdigheter, og det blir derfor viktig å utforme et prøvebevis som på en klar og forståelig måte sier noe om hva personen kan beherske på de ulike nivåene.

Departementet foreslår at resultater under nivå A1, skal vurderes som «ikke bestått». Vox anbefaler i stedet at resultater under nivå A1 betegnes som «Under nivå A1». Begrepet «bestått» brukes i punktene 1.7 og 1.8 for nivå A2. Den nye prøven gir kandidatene mulighet til å få dokumentert delferdigheter også på A1. Bruken av begrepene «ikke bestått» og «bestått» i høringsnotatet og forskriften framstår som uklare.

Departementet foreslår at kommunen kan gi en bekreftelse på oppnådd kompetanse for deltakere som ikke har avlagt prøve, eller der noen av ferdighetene ikke er bestått. Vox vil påpeke at bruken av begrepet «bestått» i denne sammenhengen ikke bør brukes, jf. avsnittet over. Vox vil videre fraråde at kommunene skal kunne utstede bekreftelse på oppnådd kompetanse slik det legges opp til i departementets forslag. For det første vil en slik ordning bidra til å svekke prøvenes status. For andre vil det være krevende å sikre en enhetlig praksis og tilstrekkelig kvalitet i denne typen lokale kompetansebeskrivelser.

Til pkt. 1.3.11 Klage

Vox ønsker å presisere at det ikke er praktisk og faglig mulig å klage på resultatet på delprøver i de muntlige ferdighetene snakke og samtale.

Vox understreker også at dersom klage på resultat kan føre til «ugunst», så innebærer dette en endring i forhold til dagens system.

Vox mener det bør presiseres at en klage på formelle feil ved prøvegjennomføringen, må settes fram på stedet, eller senest innen tre uker etter prøvegjennomføring. Klage på gjennomføring av prøven bør ikke kunne framsettes etter at kandidaten har fått resultatet sitt.

Til pkt. 1.3.12 Bortvising og annullering

I høringsdokumentet står det at en kandidat som blir bortvist fra prøvelokalet på grunn av fusk eller forsøk på fusk, får en karenstid. Dette bør også gjelde om fusk blir oppdaget etter at prøven er avholdt (f.eks. om en kandidat har «skrevet av» en annen besvarelse eller lignende i skriftlig prøve).

Til pkt. 1.6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Vox gjør oppmerksom på at avtalen om utvikling og gjennomføring av norskprøve 2 og 3, reguleres av en avtale mellom Vox og Folkeuniversitetet.

Med vennlig hilsen

Jan Ellertsen
direktør

Ingun Westlund
seniorrådgiver